

LANDSKRONA MUSEUM

KALKFORUM STOCKHOLM 2025

Kristina Nilén, byggnadsantikvarie

LANDSKRONA MUSEUM – GAMLA KASERN

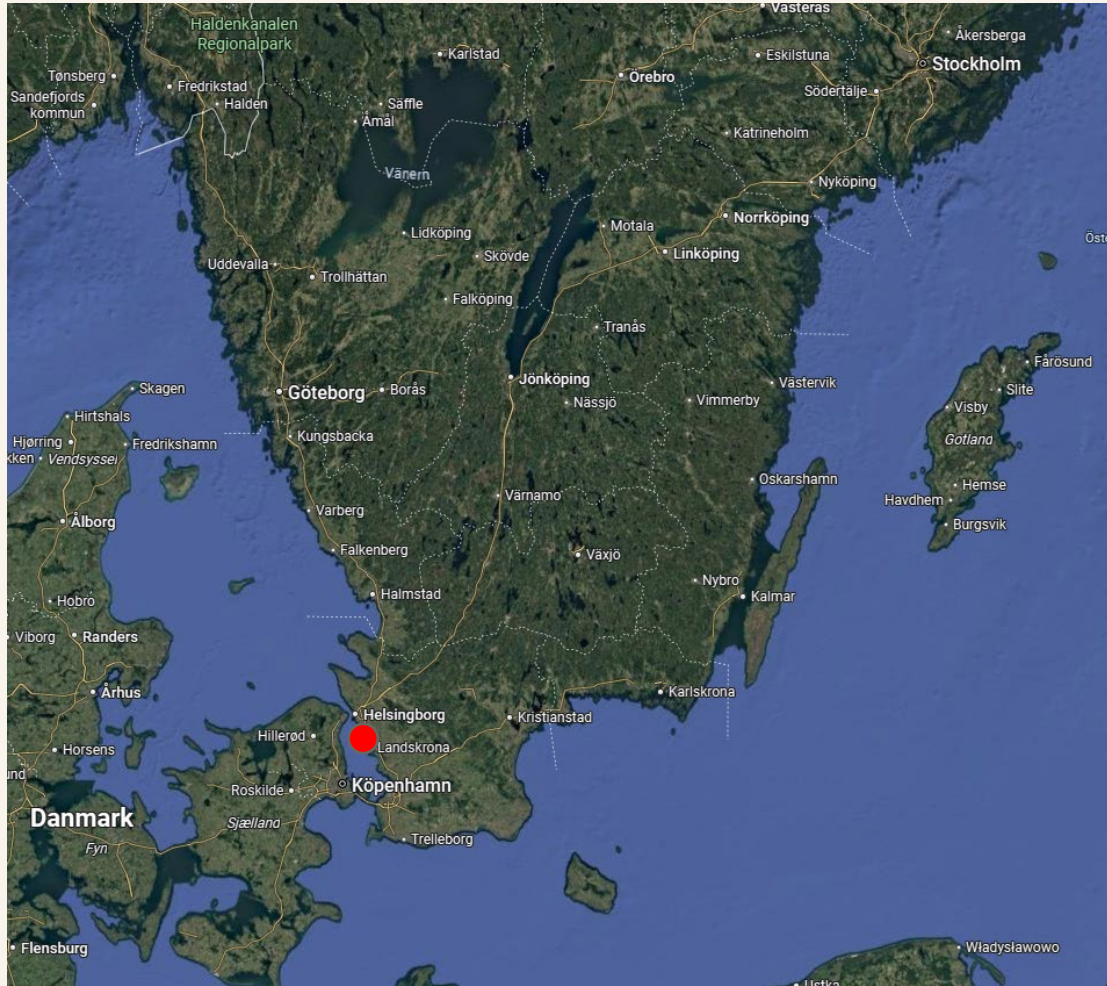
CONTENTS

	THE PROJECT
	HISTORY
	CAREFUL PLANNING
	RESTORATION
	SUMMERY

THE PROJECT

WHERE?

WHEN?

2013 – The stonework in poor condition – “urgent need for action”

2014 – Conservation plan developed for the entire listed building, the Old Barracks

2020 – Funding granted for roof and façade renovation – condition survey and planning

2021 – Pilot contract (preliminary works)

2022 – Renovation contract procured and initiated after the summer

2024 - 2 maj Inauguration of The Cartousch

WHAT?

Brick facade

- Lime mortar
- Partial repointing

Stone elements

Rusticated plaster

Window surround

Gypsym cornice

Vent grille

Cartouche

Roof

- Standing seam metal roof
- Tiles
- Dormers
- Chimneys
- Ventilation, attic
- Timber repair

Windows

Doors

Iron hatches

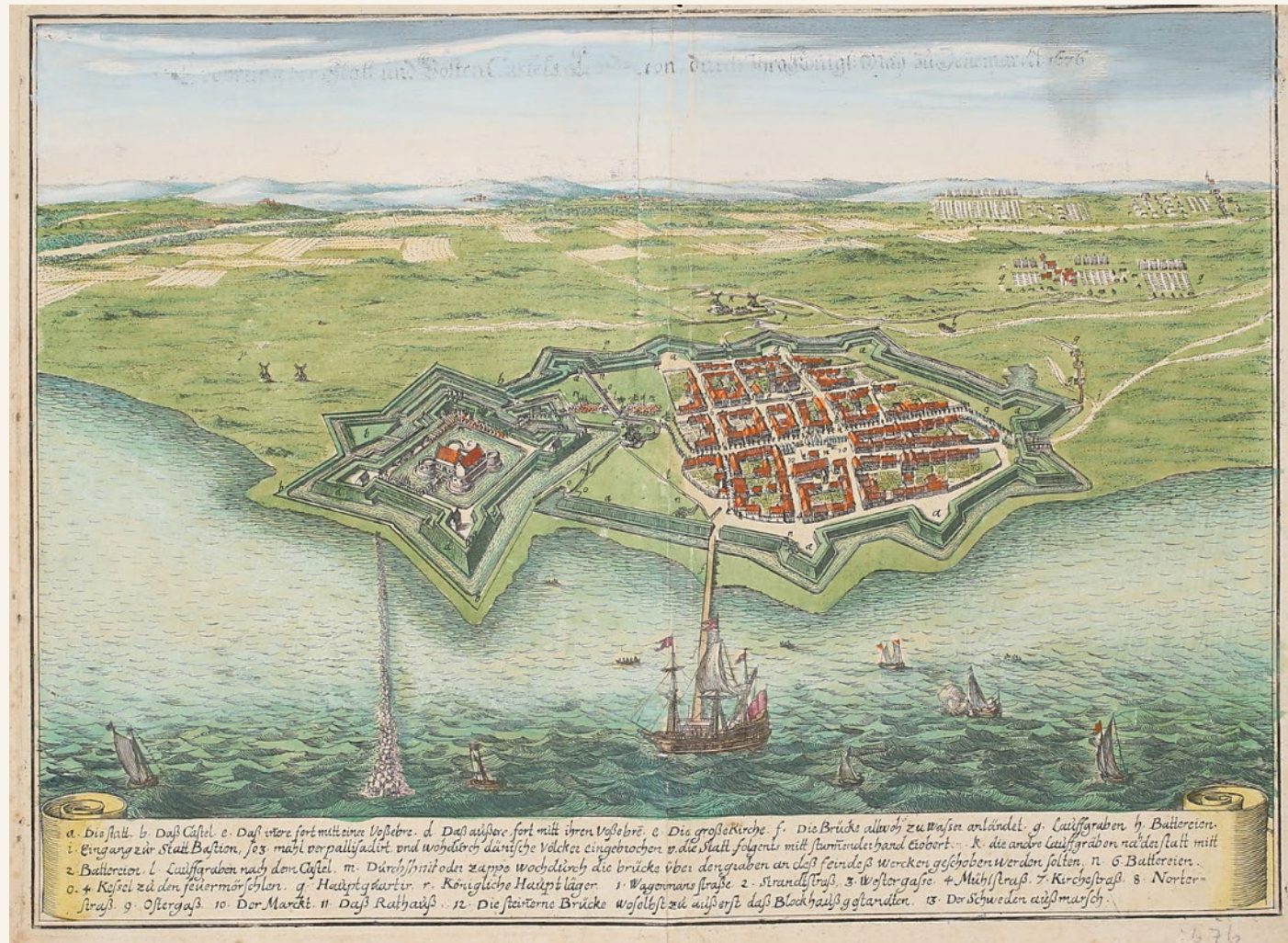
Colourprogram

Exterior lightning

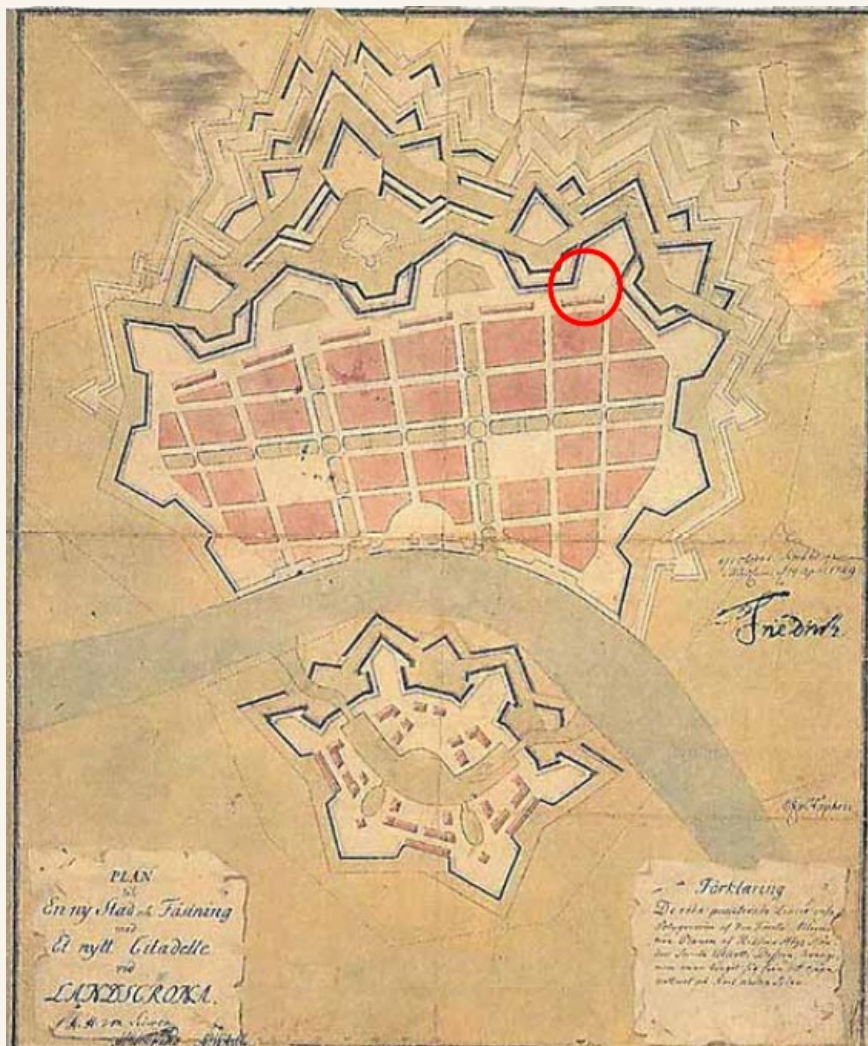

HISTORY

LANDSKRONA 1676

1749 ÅR FÄSTNINGSPLAN OCH STADSPLAN

"Plan for a New Town and Fortress and a New Citadel at Landskrona"

Within the red circle is the only one of six planned barracks buildings that was actually constructed.

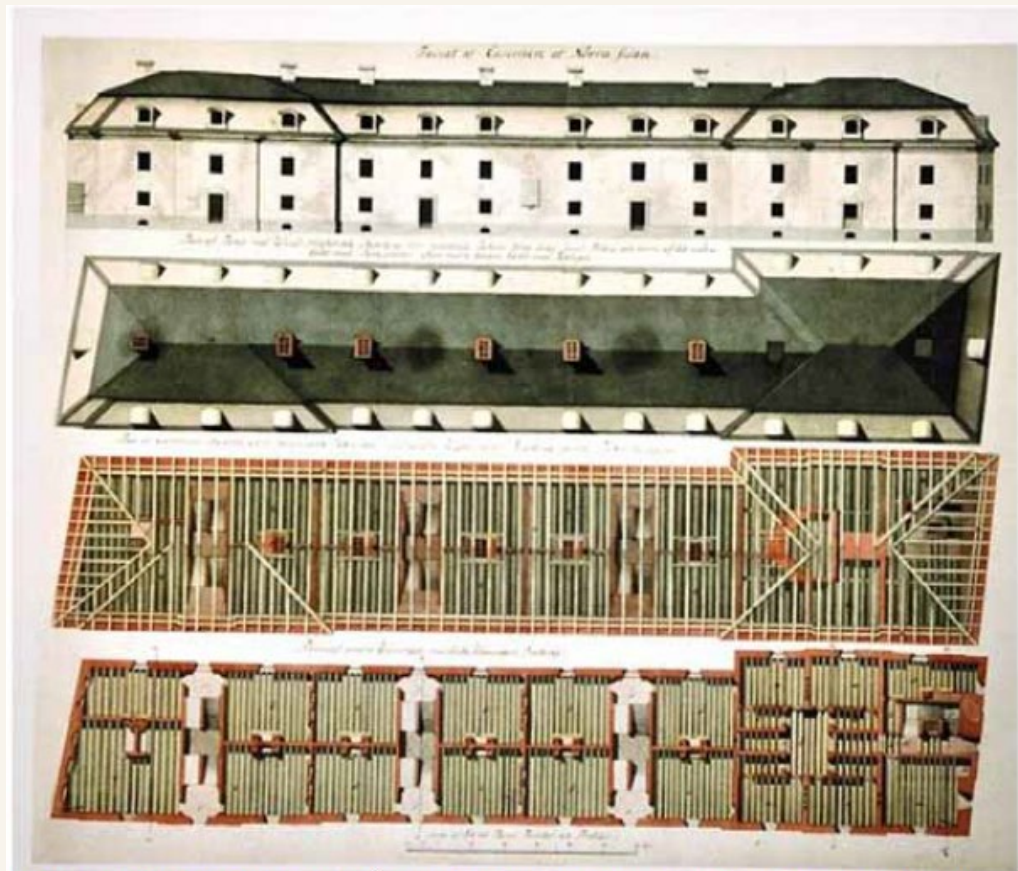
The drawings for the barracks were prepared by Carl Hårleman, who from 1741 held the position of Superintendent and was chiefly responsible for the Royal Palace in Stockholm.

From 1747 onward, the Superintendent was also tasked with reviewing all architectural plans for new state buildings and renovations outside the capital, and preferably also overseeing the construction process itself.

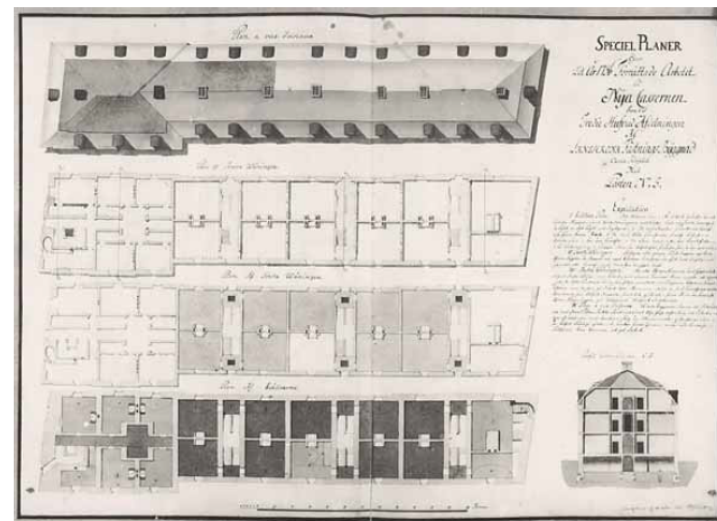
Hårleman managed to visit Landskrona in 1749 and 1752 before he passed away in 1753.

ADOLF FREDRIKS KASERN

Ritningar till kasernbyggnad, oklart årtal (1750-tal). Den färglagda ritningen visar bl a takplanen med det svartmålade plåttaket. Avfotograferad ritning, Landskrona museum. Norr är i denna ritning neråt.

SPECIEL PLANER

Öfver

Det År 1756 Förrättade Arbetet på Nya Casernen som vid Tredie Hufvud Afdelningen af LANDSKRONA Fästnings Byggnar varit försedd med Posten No 5.

Explication

I. Kiällare Plan. Alla Kiällare som i År blifvit hvalfvda äro ock tillika rappade, samt watnledningarna med gråsten lagde och täckte, hvaruppå är fylldt en fot högd med tegelgrus. A) De med "grått markerade" hvalf visa förra årens arbete, B) De med rödt "markerade" hvalf betckna hvilka som i År äro hvalfvda, C) De som ännu inte äro hvalfvde, D) En watnledning, E) Trappa som i År blifvit gjord, F) spisen som i År äro uppmurad.

II. Första Våningen. Förstugan eller gången samt trappan av hela officersflygeln är rappad och uppå kiällare hvalfen är fylld med tegelgrus jämväl ett hvarf med — sten der uppå lagt.

III. Andra våningen. Äro alla Officersrummen med gippstak, golv och fönster färdiga. Kiöket samt tvenne seminar Rum rappade och afputsade, de röda — Linier som följa parallellt med väggarna betckna gippslisterna men de som gå tvärt över rummen utvisa de små hvalfven mellan bielkarna som blifvit rappade, hvilket ej skiet i flere rum än hvarest äfven rappningen på väggarne blifvit fullbordad.

IV. Plan a vue d'oiseaux. Windskapporna äro en del beklädda och med järn plåtar täckta samt med svart oljefärg anstrukna och tillika en del af taket som med starckare färg är illuminerat. G) Skorstenar som ej är blifvit färdigegjorde, H) Luckor hvar genom man vid hvarje — kan komma ut på taket

CULTURAL HERITAGE VALUE

The barracks bear witness to one of the most ambitious defense projects in Swedish history – the planning of “The New Town” in Landskrona, approved in 1749 by King Frederick I – Adolf Fredrik Barracks.

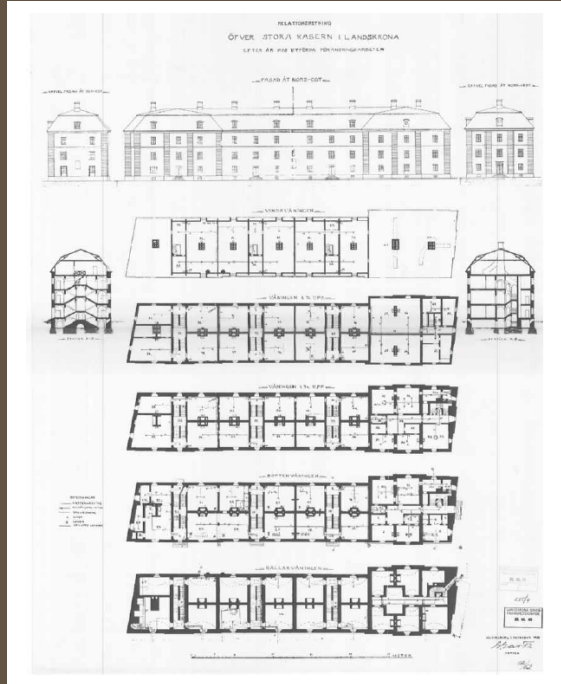
Designed by Carl Hårleman, the building holds significant architectural and historical value.

It is a key part of Landskrona’s 18th-century urban landscape.

The barracks area also represents an important phase in the city’s development during the 19th and 20th centuries.

- Kasernen vittnar om ett av de mest ambitiösa försvarsprojekten i svensk historia – planeringen av “*Den Nya staden*” i Landskrona Godkänd 1749 av kung Fredrik I – Adolf Fredrik kasern.
- Kasernen ritades av Carl Hårleman och har ett högt arkitekturhistoriskt värde.
- Kasernen är en viktig del av 1700-talsstaden Landskrona.
- Kasernområdet representerar en viktig del av stadsutvecklingen i Landskrona under 1800- och 1900-talen.

1870-TAL

1900-TAL

1940-TAL

1970-TAL

1990

1990 Anders Hilding. Taket ska enligt uppgift ha lagts om 1984. Det finns även ritningar från 1982 som redovisar fönsterbyte, som aldrig genomfördes. Däremot har fönster och ytterdörrar målats ljusgrå. Det finns även en inristning "1986" i putsad hörnkedja mot söder, vilket tyder på att putsrusticering och de flesta fönsteromfattningar gjordes om vid denna renovering.

2020

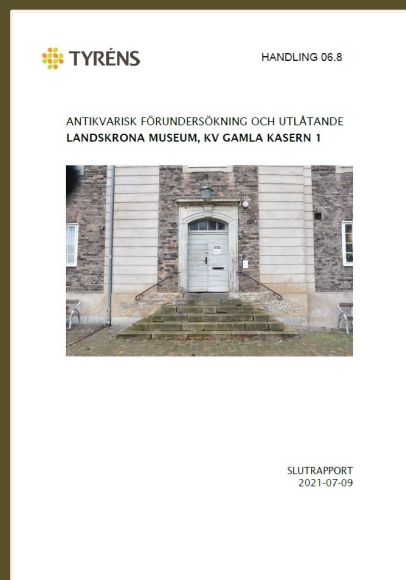
Fasad mot norr före restaurering.

CAREFUL PLANNING

VARSAM PROJEKTERING

ANTIKVARISK FÖRUNDERSÖKNING

STATUSINVENTERING MATERIALANALYS

PROGRAM FÖR RESTAURERING

FULLSKALEPROV, PROVENTREPRENAD

SURVEYS & ANALYSES 2020

Conservation plan 2014:

Priority Action Old Barracks

Stone conservation measures:

- Limestone plinth and stairs
- Portals
- Cornice

A detailed investigation and an action plan for the stone conservation work need to be developed.

A colour scheme for the façades should be established.

Partial repointing and correction of faulty jointing. Plaster repairs.

SURVEY & ANALYSES 2020

Sag: 210205
Gamla Kasern, Landskrona

Rapport: R210205
★SAMMENFATNING OG VURDERING★

Prøve mærket: **Prov 3 – Fogbruk i tegelmurverk** (Lab nr.: P210205-3)

Prøven omfatter hvidgrå, grovkornet opmuringsmørtel (»murbruk«) fra fugens inderste del og grå, finkornede fugemørtler (»fogbruk«) fra fugens yderste del (fugemørtel 1 og 2). Sammensætningen af mørtlerne er som følger:

Fugemørtel 2 (yderst)	Kalkmørtel, pigmenteret (kun bevaret som enkelte rester)
Bindemiddel:	Kalk (lufthædende)
Tilslag (»ballaste«):	Finkornet sand
Pigment – sort (»svarte«):	Pulveriseret trækul
Blandingsforhold:	Ikke bestemt
Luftindhold:	Ikke bestemt
Fugemørtel 1 (yderst)	Kalkmørtel, pigmenteret
Bindemiddel:	Kalk (lufthædende)
Tilslag (»ballaste«):	Bakkesand (»gropsand«) med største kornstørrelse omkring 2 mm
Pigment – sort (»svarte«):	Pulveriseret cinders (koks) med største kornstørrelse omkring 2 mm
Blandingsforhold:	Som K 100/600 (pigment indregnet som tilslag)
Luftindhold:	8 vol%
Opmuringsmørtel (inderst)	Kalkmørtel
Bindemiddel:	Kalk (lufthædende)
Tilslag (»ballaste«):	Bakkesand (»gropsand«) med største kornstørrelse omkring 3 mm
Blandingsforhold:	Som K 100/400
Luftindhold:	7 vol%

Supplerende vurderinger – Prov 3

Der er anvendt samme karakteristiske sandtype til både den inderste fugemørtel (fugemørtel 1) og opmuringsmørtlen. Fugningen med fugemørtelen 1 vurderes på den baggrund at være udført kort efter opmuringen af murværket.

Overfladen af fugemørtel 2 fremstår stærkt forvitret med enkelte bevarede rester af en yngre grå fugemørtel (fugemørtel 2) og med en tyk belægning af gipsbundet smuds. Derudover optræder der en del grove revner med udfældninger af gips internt i fugemørtlen. Udfældningen af gips og dannelsen af revner vurderes at være forårsaget af langvarig påvirkning af svovlholdig "sur" nedbør.

Der er ikke observeret tegn på anomal omdannelse eller nedbrydning af opmuringsmørtlen.

De bevarede rester af den yderste grå fugemørtel (fugemørtel 2) vurderes at svare til den ikke analyserede grå fugemørtel i prov 2.

Sag: 210205
Gamla Kasern, Landskrona

Rapport: R210205
★FOTODOKUMENTATION★

Foto: 1 Type: Makrofoto Prøve nr.: P210205-1 Belysning: A Filter: -
Prov 1 – Pågjuden grundsocket: Placering af den udtagne prøve

Foto: 2 Type: Makrofoto Prøve nr.: P210205-2 og -3 Belysning: A Filter: -
Prov 2 og 3 – Fogbruk i tegelmurverk. Placering af de udtagne prøver

SURVEY & ANALYSES 2020

Sag: 210205
Gamla Kasern, Landskrona

Rapport: R210205
★ SAMMENFATNING OG VURDERING ★

Prøve mærket: **Prov 5 – Fogbruk, tegelmurverk i påbyggnaden** (Lab nr.: P210205-5)
Prøven omfatter hvidbrun, finkornet fugemørtel (*»fogbruk«*) fra fugens yderste del og lysegrå, grovkornet opmuringsmørtel (*»murbruk«*) fra fugens inderste del. Sammensætningen af mørtlerne er som følger:

Fugemørtel (yderst)	Kalkmørtel
Bindemiddel:	Kalk (lufthærdende), tilsat meget lidt portlandcement
Tilslag (<i>»ballast«</i>):	Søsand/strandsand med største kornstørrelse omkring 1 mm
Blandingsforhold:	Som K 100/400
Luftindhold:	5 vol%
Opmuringsmørtel (inderst)	Kalkmørtel
Bindemiddel:	Kalk (lufthærdende), tilsat meget lidt portlandcement
Tilslag (<i>»ballast«</i>):	Bakkesand (<i>»gropsand«</i>) med største kornstørrelse omkring 5 mm
Blandingsforhold:	Som K 100/400
Luftindhold:	14 vol%

Supplerende vurderinger – Prov 5

Det kan på foreliggende grundlag ikke afgøres, hvor lang tid der er gået fra opmuringen af murværket til fugningen. I både fugemørtlen og opmuringsmørtlen er der observeret enkelte korn af portlandcement. Dette indikerer, at mørtlerne tidligst kan være fra sidste halvdel af 1800-tallet. Mængden af portlandcement er ubetydelig.

Fugemørtlens overflade fremstår forvitret med bindemidlet omdannet til gips til en dybde af op til 0,9 mm. Derudover er overfladen dækket af et tyndt lag smuds. Dannelse af gips vurderes at være forårsaget af langvarig påvirkning af svovlholdig "sur" nedbør.

Der er ikke observeret tegn på anormal omdannelse eller nedbrydning af fugemørtlens indre dele eller opmuringsmørtlen.

Foto: 4 Type: Makrofoto Prøve nr.: P210205-5 Belysning: A Filter: -
Prov 5 – Fogbruk, tegelmurverk i påbyggnaden: Placering af den udtagne prøve

SURVEY & ANALYSES 2020

Sag: 210205
Gamla Kasern, Landskrona

Rapport: R210205
★SAMMENFATNING OG VURDERING★

Prøve mærket: **Prov 6 – Konststen i takfotsgesims** (Lab nr.: P210205-6)

Prøven omfatter lysegrå, finkornet mørtel (konststen) med gråhvide, rødbrune, gulgrå og grå farvelag på overfladen (farvelag 1 til 4). Sammensætningen af de enkelte lag i prøven er som følger:

Farvelag 4 (yderst)	Gråhvid plastfarve
Farvelag 3	Rødbrun kalkfarve
Farvelag 2	Gulgrå kalkfarve (kulør skønmæssigt vurderet)
Farvelag 1	Grå kalkfarve
Konststen (inderst)	Gipsmørtel
Bindemiddel:	Gips (stukgips)
Tilslag »ballast«:	Søsand/strandsand med største kornstørrelse omkring 2 mm
Pigment:	Jernoxidsort
Blandingsforhold:	Skønmæssigt som G 100/10 (tilslag kun tilsat i lille mængde)
Luftindhold:	6 vol%

Supplerende vurderinger – Prov 6

Gipsmørtlen vurderes at være udstøbt i form og efterfølgende monteret i facaden.

Den anvendte gipsmørtel er uensartet med op til 25 mm store hvide klumper af gips uden pigment. Den til gipsmørtlen anvendte stukgips er meget groft formalet med op til 1,6 mm store gipskorn. Gipsen indeholder en del urenheder i form af kalk og små korn af kvarts.

Det inderste, grå kalklag (farvelag 1) bærer præg af at være påført tidsmæssigt kort tid efter udførelsen af kunststenen. Det gulagtige og rødbrune kalklag (farvelag 2 og farvelag 3) bærer præg af at være påført med nogle års mellemrum. Den yderste, hvide plastmaling (farvelag 4) er påført den forvitrede overflade af kalklagene.

Der er ikke observeret tegn på anormal omdannelse eller nedbrydning af mørtlen.

Sag: 210205
Gamla Kasern, Landskrona

Rapport: R210205
★FOTODOKUMENTATION★

Foto: 5 Type: Makrofoto Prøve nr.: P210205-6

Belysning: A Filter: -

Prov 6 – Konststen i takfotsgesims: Placering af den udtagne prøve

RESTORATION

BRICK FACADE

7.2 Fasadarbeten

Specialtillverkat ersättningstegel för komplettering av befintligt återanvänt tegel vid lagning i tegelfasader samt ommurning av skorstenar.

Tegelfasader vån 1 och 2 (1700-tal)

Partiell foglagning och utbyte av skadat tegel mot specialtillverkat ersättningstegel.

Lufthärdande kalkbruk med CL90 som bas.

Pigmenterat fogbruk från Målarkalk har valts: Gripsholm. (Bruksfog 1 i Kulör- och materialbeskrivning)

Fogen utförd i enlighet med originalfogens utseende (ritsad). Denna ursprungliga fogyta tycks i slutet av 1800-talet (förmodligen i anslutning till den stora ombyggnaden på 1870-talet) ha blivit ifylld med en tunn fog av kalkbruk pigmenterat med träkol (kimrök), som ännu präglar fasaden. Fogkompletterade ytor har därför patinerats med pigmenterat kalkvatten för att åstadkomma en bra helhetsverkan.

Inmurade fasadjärn

Har identifierats och kontrollerats. Inga skador som krävde utbyte eller montering av zinkanoder. Ankarjärnen har rostskyddats och målats och därefter murats igen.

Inmurade ankarjärn har identifierats och kontrollerats. Alla var i gott skick och behövde varken bytas ut eller förses med offeranod.

Synliggjorda och kontrollerade ankarjärn har rostskyddats och målats före igenmurning.

Fogkomplettering med ritsad fog, före patinerings.

Tegelfasader vån 3 (1870-tal)

Fasad mot söder och väster omfogad med slätskuren åsfog.

Fasad mot norr enbart fogkompletterad, stora partier av originalfog bevarad.

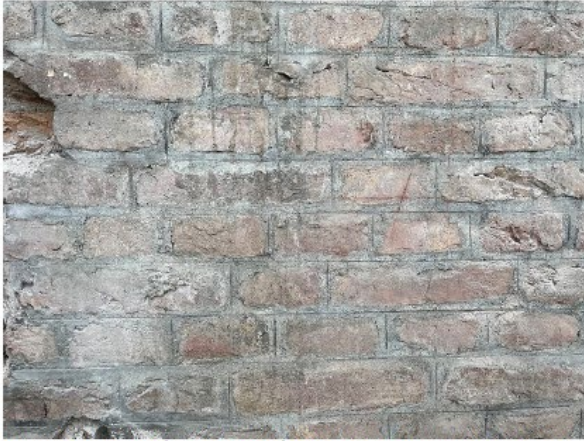
Lufthärdande kalkbruk med CL90 som bas.

Pigmenterat fogbruk från Målarkalk har valts: Katthamra (Bruksfog 2 enligt Kulör- och materialbeskrivning).

Befintlig stevskuren åsfog.

BRICK FACADE

Ursprungligt murverk från uppförandet på 1750-talet fanns bevarat intakt under den aldrig tidigare demonterade kartuschen. Flick utgöra referensyta för fogkomplettering.

Exempel på fogkomplettering i ursprungligt murverk, ritsad fog som patinerats med pigmenterat kalkvatten.

Bevarad slevskuren åsfog i tredje våningen.

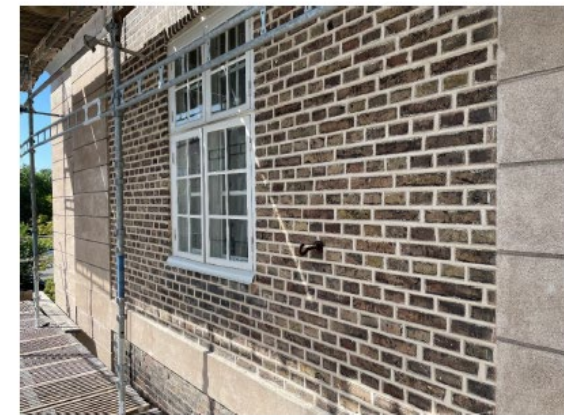

Bevarad ursprunglig fogyta i den påbyggda tredje våningen, fasad mot norr.

6.3 Tegelfasad och puts

Omfogning med slevskuren åsfog i tredje våningen.

Omfogning med slevskuren åsfog i tredje våningen, sydfasad.

STONE AND PLASTER

7.3 Stenkonservering

Ersättningssten, lågerhuggen Elbesandsten (Posta). All sten har inte kommit till användning då fler originalstenar genom dubbning kunde behållas. Överbliven sten sparas för eventuellt framtida behov.

Portal justerad, dubbad och konserverad.

Portalöverstycke i väster, konservering slutförd.

Portalöverstycke i museientrén vid förbesiktning konservering.

Stenkonservering klar.

CORNICE – GYPSUM STONE

8.2 Takfotsgesims av gipssten

Gipsstenen är en konststen som prefabricerats, möjligtvis i Tyskland. Det är ovanligt att finna gipssten utomhus i en byggnad i vårt utsatta klimat. Ganska kort efter uppförande bildades den svarta krustan, som finns kvar över stora delar av gesimsen.

Gipsstenen är murad i tre skift. I vissa partier tycks det ha gjorts försök att blåsa bort den svarta förgipsningen.

Vid tillverkningen - troligtvis hos en stukattör – återanvändes gipsdelar vid gjutningen. En del "gipsskrot" har hamnat olyckligt i kanterna som lossnat.

Bilder ovan tagna från insidan i takfoten på mansardtak. Här syns hur gipsstenen är murad i tre skift.

CORNICE – GYPSUM STONE

Rengjord takfotsgesims. Den svarta förgipsningen tas inte bort.

Gipsstenen har lagts med gipsbruk. Svårt sargade ytor har i princip spacklats över hela ytan.

Till höger i bild syns den bit som restaurerades i samband med proventrepenad.

Hela gesimsen har fogats om med kalkbruk.

Takfotsgesimsen utgörs i ytter- och innerhörn (plus några sträckor till) av återanvänd originalsten från 1750-talet, som flyttades upp i samband med påbyggnaden 1874. Materialanalys visar att den ursprungligen varit kalkfärgad, med grå pigmentering, vilket har återställts.

Takfotsgesimsen utgörs med undantag av naturstenshörnerna av prefabricerad gipssten, som är murad i tre skift. Inga infästningar av järn förekommer.

ROOF

Takplåt och takkupor

All takplåt har gjorts ny lika befintlig skivtäckning liksom den detaljerade inklädnaden av kuporna. För att återskapa byggnadens ursprungliga uttryck, som säkerställts genom gamla arkivhandlingar, har plåtens kulör ändrats från nuvarande röd till ursprunglig svart.

Utgjämning plywood har monterats över befintlig inbrädning i takets övre delar, för att ge bättre förutsättningar för plåtens infästningar samt minska risken för att ojämnheter syns i plåten.

Omläggning av all takplåt med fabrikslackerad aluminiumplåt. Takkuporna har klätts med zinkplåt som platsmålats.

Ständrännans utseende har gjorts lika befintligt med specialtillverkade rännkrokar.

Ommurning av alla skorstenar utom den längst i norr, som enbart fogades om. Plåtanslutning mot skorstenar kompletterades med trappning för bättre tekniskt såväl som estetiskt utförande.

All takplåt är helt omgjord.

Underbrädningen nere vid takfot har öppnats upp och städats från bråte.

Timmermärkning på intakt del av takstol.

Befintlig takkupas utseende har återskapats i detalj.

Provkupa vid normerande besiktning.

ROOF

6.2 Tak – tegel, plåt och gesims

Omlagd plåt i mansardtakets övre del, skivtäckning lika befintligt. All takplåt är utförd med fabrikslackerad aluminiumplåt. Skorsten längst i väster är enbart omfogad, övriga skorstenar ommurade med bibehållet utseende.

Fotrännan har utförts snarlikt befintligt med specialtillverkade rännkrokar.

Fotrännan sedd från ovan. Nytt tegeltak i mansardtakets nedre del.

Takkuporna har klätts om i sin helhet med zinkplåt som platsmålats. Utseende och profilerings lika befintligt.

Plåtarbetet är utfört med stor noggrannhet.

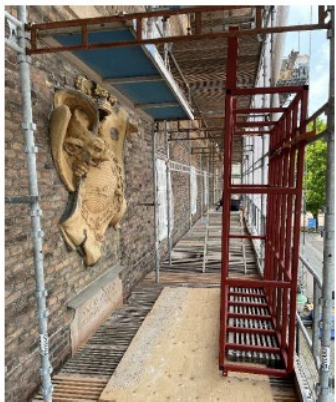
THE CARTOUCHE

7.5 Kartuschen

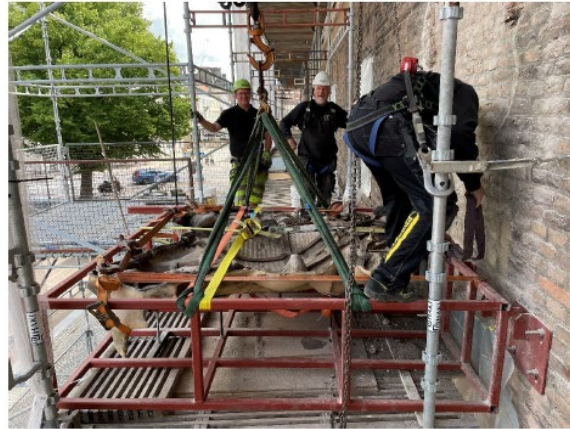
Demontering, restaurering och återmontering av kartuschen. För ytterligare information hänvisas till bifogad rapport upprättad av Byggnadsvård i Skåne, som ansvarade för samordningen av arbetet.

Före demontering.

2023-06-30. Den specialkonstruerade stålvagnen för demontering och hantering av kartuschen är på plats.

2024-07-05. Kartuschen har lösgjorts från väggen och fällt i ett stycke med hjälp av stålvagnen.

Kartuschen kunde därefter lyftas ner och transporteras till verkstad. På detta vis har den säkert kunnat förflyttas mellan verkstad hos Prosvede i Hörby och BM Plåt i Lomma, där restaureringsarbetet har utförts.

2023-09-15. Dokumentation av det intakta men rostangripna smidesskelettet innan delning. Den stora kartuschen bestod av tre sammanfogade delar. Därutöver kronan respektive stjärnan.

Smidesskelettet var sammanfogat med blypuckar. Korrosion har gjort att flera av dessa brustit.

THE CARTOUCHE

Spår av kraftig gul, övermålad med rödbrun kulör. Före kemisk rengöring med ES.
Färgspåren syns fragmentariskt över hela kartuschytan, som därför förmodas alltid ha varit monokrom.

Kartuschen undersöktes noggrant för att se om det fanns äldre färgspår som tydde på att den varit målad i flera olika färger. Enbart äldre spår efter kraftig gul respektive rödbrun kulör framkom.

Färgfragment på kartusch efter färgborttagning.

THE CARTOUCHE

2024-04-24. Samtliga delar färdigmålade och godkända för uppsättning

2024-04-24. Ursprungligt smidesskelett har behållits, blåsträts och kompletterats med nya delar. Därefter strukits fem gånger med äkta blymönja, innan det återmonterades med blypuckar.

6.5 Blykartusch

Kartuschen har demonterats och genomgått en grundlig restaurering. Den har monterats i ursprungligt läge. Kartuschen har målats med linoljafärg, guldockra.

Vald kulör NCS S 3040-Y30R.

Kartuschen är monterad så nära murverket det var möjligt, vilket innebar med något större distans än tidigare.

OBS! Springan ska inte täppas igen. Under senare decennier hade springan tätats med silikonfog som stängt inne vatten och påskyndat korrosion i smidesskelettet, vilket var huvudanledningen till att den nu behövde demonteras.

WINDOWS

6.6 Fönster, portar och järnluckor

På bilden syns de olika fönstertyperna i byggnaden, inklusive järnluckorna som tillkom på 1940-talet i samband med inrymmande av källaren till skyddsrum. Samtliga totalt 98 fönster har bevarats och restaurerats. Exteriört har fönster målats med linoljefärg i ljusgrå kulör, vilket förstärker byggnadens 1700-talskaraktär. Byggnadens fönster var under hela 1800-talet och en stor del av 1900-talet målade i mörkbrun kulör, men har sedan senaste större renovering på 1980-talet varit ljusgrå.

Järnluckor i sockeln har målats med linoljefärg i samma pärlgrå kulör som portar, portaler och omfattningar.

Porten i väster har kompletterats med en infälld offerlist med droppnäs, samt med en anpassad tröskel av ek för att göra entrén tät. Nu finns det förutsättningar för att gå vidare även med renovering av vindfångets innerväggar.

Detalj ny lösning med ekröskel och offerlist nertill på portbladen.

Exempel på godkända lagningar. Samtliga lagningar har dokumenterats och kontrollerats genom redovisad egenkontroll.

EVERYTHING ELSE

6.7 Övrigt

Staket- och grindsektion närmast byggnaden har renoverats före återmontering.

Beifintligt gütet fundament av betong fick behållas eftersom det vid närmare undersökning hänger ihop med betonggjutning under hela hörnet. Har patinerats för att efterlikna naturstensfundament i resten av staketet.

Ommålning av putstavlan i västfasaden utfört med linoljefärg, kulor

Detalj.

Renigöring/konservering och omfärggilling av stentavla med inskriptioner.

Detaljbild efter konservatorsrenigöring av stentavlan samt omfärggilling.

Renoverat ventilgaller i plan 1 eller 2. Fogen har patinerats.

Inmurade ankarjärn har kontrollerats, alla var i gott skick och behövde varken bytas ut eller föres med zinknod.

En av två lyktor i norrfasaden återmonterats. Även kopparlyktan i sydfasaden har satts på plats, sedan upphängningen renoverats.

Lyktan över entrin i väster har renoverats och återmonterats.

COLOUR PROGRAM & MATERIALS

Landskrona Museum, Bruk och materiallista, Byggnadsvård i Skåne

- **Skorstenar**
Ovan nock: Mur och fogbruk NHL 3,5, 0-4, 1:2
Pigmentering, Målarkalk Standardkulör Gripsholm

Vindsvåning: Mur och putsbruk NHL 3,5 opigmenterad
- **Gesims**
Fogbruk: Luftkalkbruk CL90 0-2mm, *Opigmenterad*.
Lagningsbruk gips: Keram blue, Studio K
Lagningsbruk sten: St.One, Målarkalk
Avfärgning: Sandkalk, Kungskalk, kalkmjölk. Kulör enligt FFU/proventreprenad
- **Vån 3, 1800-tal**
Bruksfog 2 (ffu) med CL90 som bas (torrbruk)
Pigmentering Målarkalk standardkulör Gripsholm
Specialblandning "sbv-652"
- **Vån 1&2, 1750-tal**
Bruksfog 1 (ffu) med CL90 som bas (torrbruk)
Pigmentering Målarkalk standardkulör Katthammra
Specialblandning "sbv-651"
- **Efterpatinering vån1&2:** Målarkalk, pigment
1dl Kalkvatten
2ml järnoxid 318
2ml Obränd grön umbra
1ml Obränd brun umbra 103
- **Fönsteromfattningar samt bröstningar vån1&2**
Grundningsbruk: NHL 3,5, 0-4, 1:2
Slut-/grovputs: NHL 2, 0-4, 1:2
Målning: Ottossons Linoljefärg, kulör enligt FFU NCS 2005-G90Y

- **Minnestavla, Puts**
Målning: Ottossons Linoljefärg
NCS 1005-Y10R
NCS 4030-Y70R
Ytbehandling: Bio Impression Oljefernissa (lack)
- **Minnestavla, Sten**
Guldgrund: Anläggningsvätska/ Ottossons linoljefärg, kulör NCS 4030-Y70R
Förgyllning: Bladguld 23 3/4karat, Halvslaget extratjockt 80x80mm
- **Stenportaler**
Stenlagningsbruk: St.One, Målarkalk
Mur & Fogbruk: NHL 3,5 0-2mm
Putsbruk dörrsmygar: NHL 3,5 0-4mm
Målning: Ottossons linoljefärg, kulör enligt FFU/Proventreprenad
- **Rusticeringar och Sockelputs**
Putsbruk NHL 3,5, 0-2, 1:2 Specialblandning (för att möta befintligt bruksuttryck, KC-bruk).
Pigmenterad, Målarkalk Nr STA P 20371
- **Naturstenssockel**
Stenlagningsbruk: St.One, Målarkalk
Fogbruk: NHL 3,5, 0-2, 1:2 *Pigmenterad standardkulör Katthammra*.
Putsbruk: NHL 3,5, 0-2, 1:2 *Pigmenterad standardkulör Katthammra*.
- **Trappor**
Bottning-utfyllnadsbruk: NHL 3,5 0-4mm
Fogbruk: NHL 3,5 0-4mm *Pigmenterad Standardkulör Katthammra*

SUMMARY

NEW KNOWLEDGE

8 Iakttagelser av byggnadshistoriskt intresse

8.1 Ursprunglig bevarad 1700-tals fog

Den ritsade ursprungliga fogen påträffades i murverket där kartuschen suttit.

8.2 Takfotsgesims av gipssten

Gipsstenen är en konststen som prefabricerats, möjligtvis i Tyskland. Det är ovanligt att finna gipssten utomhus i en byggnad i vårt utsatta klimat. Ganska kort efter uppförande bildades den svarta krusten, som finns kvar över stora delar av gesimsen.

Gipsstenen är murad i tre skift. I vissa partier tycks det ha gjorts försök att blåsa bort den svarta förgipsningen.

8.3 Kartuschen – samtidigt blyhantverk

Kartuschen är ursprunglig på plats och även inritad på Hårlemans originalritningar. Ett helt unikt arkitekturbundet konstverk utfört i formgjuten blyplåt som lösts fast på en stomme av smide.

Det föreställer en drake som bär upp Sveriges riksvapen – de tre kronorna, och även prydd med serafimerorden.

Det förekommer blykartuscher på t ex Tessinska palatset och Kungliga slottet i Stockholm, skulle därmed liksom i Landskrona ha tillkommit med inblandning av arkitekten Carl Hårleman.

På närmare håll finns drakspiran från ca 1770 på Börshuset i Köpenhamn – som ju tyvärr rasade i samband med den tragiska branden under våren 2024, sedan.

Bild från drakspiran av bly på Börshuset, innan det brann.

NEW KNOWLEDGE

8.4 Äldre färgspår

Rester av äldre färgspår på puts i fasad har medvetet bevarats inne i sockelnisch. Under 1800-talet och en stor del av 1900-talet var all fasadputs målad, till synes i brundröd kulör. Möjligen avsedd att imitera röd sandsten.

Det finns även gott om röda färgspår på takfotsgesimsen. Materialanalys visar att gipsstenen ursprungligen var kalkavfärgad i grått. Därfter har ytan blivit förgipsad och bildat den svarta krutan. Senare övermålad med oljefärg i röda kulörer.

8.5 Fynd från vinden – från uppstädning av takfot

Åtskilliga gamla tidningar, en del från krigstiden med uppseendeväckande nyheter.

Diverse gamla färgburkar och rester efter andra kemikalier.

Kaffekittel och kanonkulor med krut.

Åtskilliga brännvinsflaskor, gamla skor mm.

EXPERIENCES

VARSAM PROJEKTERING

- Antikvarisk förundersökning
- Involvera experter i tidigt skede
- Materialanalys
- Testa! Fullskaleprov
- *Antiquarian Preliminary Study*
- *Involve experts at an early stage*
- *Material analysis*
- *Test! Full-scale trial*

HOLISTISKT ARBETSSÄTT

- Dra lärdom av historien och tidigare misstag
- Lyssna på expertisen
- Ta fram en gemensam målbild för projektet
- Fastställ program
- Ställ höga krav i alla led
- *Learn from history and past mistakes*
- *Listen to expert knowledge*
- *Develop a shared vision for the project*
- *Define the programme*
- *Set high standards at every stage*

INSIKTER

- Det tar tid!
- Det kostar mycket pengar i stunden!
- Det lönar sig alltid i längden!
- Det är lärorikt och kul!
- *It takes time!*
- *It costs a lot of money up front!*
- *It always pays off in the long run!*
- *It's educational and fun!*

EXPERIENCES

RAPPORTERING

- Sprid kunskap och erfarenheter - både bra och dåliga
- *The importance of sharing knowlegde and experience - good or bad*

Antikvarisk medverkan - slutrapport

LANDSKRONA MUSEUM, GAMLA KASERN 1
UTVÄNDIG RESTAURERING 2022-2024

Kristina Nilén
2024-11-30

Länsstyrelsens diarienummer:
432-16457-2022 Tillstånd till tak- och fasadrenovering

Antikvarisk medverkan - slutrapport

LANDSKRONA MUSEUM, GAMLA KASERN 1
KLIMATANLÄGGNING, VENTILATION,
BRANDVÄGGAR PÅ VINDEN

Kristina Nilén
2024-11-30

Länsstyrelsens diarienummer:
432-12770-2023 Tillstånd till komplettering av ventilation

Skrevet av Tor EK - Byggnadsled i fokus AB
Oskar EK & Tor EK +46739797976
Datum: 2023-11-07
Slutdokumentation av restaurering Kartusch, Landskrona Museum.
Medverkande företag: Placir. Byggnadsstaden i Skåne. Thymos. Byggnadsled i fokus. DM påls. Prossade.

TACK

KRISTINA NILÉN

KRISTINA.NILEN@TENGBOM.SE

WWW.TENGBOM.SE

